

Št. 6

V Celji, dné 20. junija 1893.

Leto II.

Vsak sebi!

Kaj mar mi tvoje bede,
Vsak križ naj nosi svoj, —
Čemū vse te besede,
Čemu ves jok ta tvoj!

Ljubezen, ki polnila
Mi nekdaj je srcé,
Na veke je vgasnila,
Vgasnile z njo željé.

Kaj v meni dnij mladosti
Budiš grenak spomin,
Ki moral sem v bridkosti
Prebiti jih trpin!

Iaži, izdajstvo tvoje
Srcé končale so,
A trdno vender moje
Je kot nekdaj moštvo.

To brani, da ljubiti
Sedaj te več ne smem,
Za svojo srečo hiti, —
Za svojo jaz naj grem!

Dragomir.

Gazela.

Krasi naravo leta mladega zelenje,
Svobodno vzbuja se povsod novó življenje;
Uničene so sponse zime ostrozobe, —
A narod moj slovenski tare še trpljenje.
Kdaj tujčeve, sovražne bo se rešil sile?
Kdaj vspéh bo venčal žrtev polno mu borenje?
Naj sloga jači nas in pa zavednost prava,
In národ, tudi ti obhajal boš vstajenje!

Dánica.

Učitelj Marko.

(Življenjepisna slika, spisal Rakevógičev Radivoj.)

V levem kotu vaškega grobišča je nizka gomila, poraščena s travo in osatom. Mal, višnjevo pobarvan križ vrhu nje nosi napis: „Tu počiva gospod Marko R... učitelj v N... * 15. maja 1802, † 6. svečana 1863. N. v. p.“ —

Nekaj preko pedeset let bo tega, kar je prišel veselega srca, poln zlatih upov in resnega navdušenja v našo hribovsko vas črnolas in brhk mladenič, podučitelj Marko. Delati mej narodom za narod, širiti omiko in prosveto mej preprostim slovenskim ljudstvom, — kako vzvišen poklic! — Iznenaden pa je bil takoj pri svojem prihodu. Ko je vprašal namreč župana, domišljavega kmetskega veljaka, kje je šolsko poslopje, pomeril ga je ta zaničljivo od nog do glave, skomizgnil z ramama ter zategnjeno odgovoril: „Šole nam do sedaj ni bilo treba. Stara Bohovka je navadila otroke molitvic za birmo in obhajilo, pri vojaci so se naučili fantje še nekoliko brati in pisati. Čemu nam torej draga šola!“ — Nato ga je poslal k župniku.

Samozavestno, a vendar prijazno ga je sprejel stari župnik. Razložil mu je, da je baš on prosil zanj pri knezoškofjskem konsistoriju, ker je nujno potreben. Pred dvema mesecema je umrl cerkovnik, poučeval bo tedaj kar v cerkovnji. Opravljati bo pa moral sevé tudi organistov posel in cerkovnikov. Plačilo bo primerno. Ob času žetve bo hodil z vozom od kozolca do kozolca ter jemal tu šest, tam dva-

najst, ondi celó štirindvajset snopov. Snope bo omlatil, žito pa poprodal ali pa dal mlet za-sé. Ko bo obredel vse kozolce domače in sosednjih vasij, potem bo šel pobirat po hišah šolnino, t. j. štrtino krompirja, repe, korenja, fižola, nekaj zelnatih glav i. t. d., s čemur se bode živel jedno leto. Župnik mu je obljubil razven tega še delež pri zaslužku od krstov, porok, črnih petih maš in pokopov. Ker je čul Marko, da služijo starejši njegovi tovariši skoro istotoliko, je bil zadovoljen in še tistega večera je spal mladi narodni učitelj pod cerkovniško streho na trdem turščevji, katero mu je razrehljala mehka roka debeluhaste farovške kuharice. —

Marko se je čutil v naši vasiči kmalu prav domačega; seznanil se je z ljudstvom in vedel za vsako bajto. Živeč v prosti naravi mej čvrstim, še nepomehkuženim narodom, čutil se je srečnega in zadovoljnega v svojem težavnem poklicu. Pa to ni trpelo dolgo! Ni še minulo dvoje let, ko je uže britko občutil oblastnost župnikovo in ponižujočo oholost nekaterih kmetov bogatincev. Marsikatero noč vsled jeze in vžaljenega ponosa ni zatisnil očesa! Takrat pa so mu zašle misli nehoté nazaj v zorna detinska leta, ko je še kot srečen pastir popeval mej poskočno drobnico pokojnega očeta, bornega tkalca. Zakaj ni ostal rajše doma! Postal bi bil iz pastirja hlapec, ter imel vsaj samó jednega gospodarja, sedaj pa se mu je bati premnogo ne-

ukih in često zlobnih nadzornikov! Razven teh prikolne večkrat še robat kmet ali besna babura, ki ga radi prerazposajenega in zato kaznovanega sinčka ali hčerice za plačilo prav odkritosrčno ozmerja.

In takó se je zgodilo pogostokrat, da je postal nezadovoljen s svojim stanom. K sreči ga je iz tacih mislij predramila burja, ki je pihala v cerkovnijo skozi poke lesenih sten. K sreči, — zakaj sicer bi pozabil morda celó na zlato jutranjo uro, ko se začne njegova služba, ko mora iti zvonit dnevu. Njegovo opravilo je, da odpre cerkvena vrata, prilije olja večni luči ter pripravi obleko in posode za mašo. Ko je prižgal še sveče na oltarju, streže ob delavnikih tudi duhovniku. Ob nedeljah pride mej pridigo s kora in lazi z „mutcem“ ob klopeh ter pravi za vsak milodarček tiho: „Bog plati!“ —

Ko si je skuhal po maši na ognjišču, na katero padajo ob deževnem vremenu črne sajaste kaplje, svoj za-juterk, začne biti ura devet, — treba je v šolo. Poduk se začne z molitvico „Pred šolo“. Potem začno otroci čitati. Malčekom, ki sedé na jedni strani potrpežljivo pomaga zlogovati, mej tem pa večji učenci prepisujejo raz tablo napisane izreke. Trikrat na teden jim razlaga katekizem in zgodbe sv. pisma, ob sabotah jim pa bere še evangelij naslednje nedelje. —

Pripeti se pa včasih, da zakriči nenadoma v sobo mimogredoč kmet: „Hej, šumašter, cerkvena ura stoji!“ — in Marko mora zapustiti šolo in zlesti v leseni stolp navijat uro.

Končno bije ura najrajša. Učenci povedo po taktu malo naštevanko, za-

pojo molitev „Po šoli“ in pouk je končan.

Marko si gre kuhat kosilo: krompir s sladko repo, ali pa v kislem zelji s fižolom, ali pa krompir v oblicah in s kislim mlekom. Ob nedeljah in praznikih si privošči še kosec ovno-vega mesa in par jajec. Predno se vsede h kosilu, mora iti še zvonit k poldnevu. Še sedi včasih pri ognjišču, ko se pridrvi kak fantè kričeč v kuhinjo: „Hitro zvonit k obhajilu, — naša stara bo umrla!“ — In takoj potem uže zvoni učitelj cerkovnik véliki zvon, — za malo trenutkov pozneje oblači župniku srajčico, — prižiga sveče, — pokleka, — pozvanja — in hajdi! — pred Bogom zvonkljaje bodisi v najhujši vročini ali pa v rezkem mrazu razoglav po ure daleč preko skalin in skozi gozde k umirajočemu bolniku. Saj namestnika si ne more tako naglo dobiti, pa tudi nihče brez dobrega plačila iti noče! —

Kadar se vrne, ni navadno nikjer več nobenega učenca. Iskati jih mora tedaj sam po hišah, igriščih in gozdu. Po leti ima šolo skoro prazno. I kdo bo pa pasel ali pa otroke varoval! Nemarneže kaznovati si pa niti ne upa, ker je tolika strogost gospodu nadzorniku župniku neljuba, županu pa naravnost nezaslišana. Zapre se torej v svojo sobico ter začne (— morda pušiti? — ah ne! kje si bo vzel za tobak denarja!? —) rezati „oblati“ pre-mišljujoč skrivnost božjega včlovečenja. Včasih tudi igra na svoje gosli, a le redkokdaj, ker moti župnika v molitvi. Čita tedaj najrajše svojega Pestalozzija in Komenskega.

Zmračí se. Marko vleče ostro vrv zvoneč, angeljsko češenje, potem zaklene cerkev. Še zadnjikrat gre po pokopališči okoli cerkve ter moli večerno molitev, zatem odide spat v svojo kočó.

In ležečemu se zopet pripodé ti-sočerni spomini izza zlatih mladostnih dnij ... Toda niti po noči nima miru. Dostikrat ga zbudi iz najslajših sanj klic: „Gospod, za božjo voljo, pojte pomagat; naša Sivka se ne more oteletiti!“ — ali pa: „Čado napenja, — deteljo je žrla, — počila bo, če ne pomorete vi!“ —

Tako je životaril naš učitelj. Kmetje so ga sicer v obče spoštovali ker so ga često potrebovali, a smatrali so ga tudi dovelj plačanim. Posebna hvaležnost in prijaznost se jim je zdela popolnoma nepotrebna. Ker ni bilo po več ur hoda ckoli nobenega stanovskega tovariša, je mogel obče-vati jedino le s starim župnikom, ki ga je navadno ob sabotnih večerih povabil v župnišče, da sta poleg gorke peči, ali pa na dvorišči sedeča čitala par novín, potem pa vrgla nekoliko krat tarok in pila cviček. Vendar mu je tudi župnik nadzornik uže večkrat povedal, da je vedno in povsodi le on gospod, učitelj-cerkovnik pa pokoren sluga. Spočetka se je Marko sevé čudil tem čudnim nazorom, kmalu pa se je prepričal, da mu protívljenje samó škoduje. Potrpel je torej, sicer bi ukori in kazni knezoškofijskega konsistorija nikdar ne izostali! —

Jeli čudno, da je postal Marko pri tacih razmerah čmeren človek, brez navdušenja za kake ideje, iščoč razvedrila največ v lastni družbi in čitanji nekaterih zarminenelih pedago-

gičnih knjig izza dijaških let in igranji na stare gosli? Postaral se je naglo; uže v štiridesetem letu se mu je grbančila vela polt in nekđaj takó lepo črni lasje so mu siveli in izpadali.

V trpljenji, pomanjkanji in poniževanji mu je minevalo hlapčevsko življenje brez posebnega dogodka, ki bi mu napravil vsaj nekoliko veselja. Pač, — le jedenkrat mu je posijal bliskoma žarek sreče v dolgočasno življenje, ko pa je zamrl nepričakovano hitro še ta, zagrníla ga je tem večja tema.

In ta žarek sreče je bil, — li uganete kaj? — ej, zopet tista preklicana ljubav!

I pa saj je bila županova Rezika v resnici ljubeznivo deklè. Nosíla je po hrbtu svitlo rmene, debele kite, očesi pa sta jej bila modra nalik cvetovi pomladnih spomenčíc kraj potoka. Vedno lično oblečena je hitela kot vitka srna za delom, pa glasno pela. Počenši z najresnejšo cerkveno, končala je z najmilejšo národno popevko.

Neumljivo bi bilo torej, če bi ne bil organist Marko zapazil kmalu tega gorskega slavčeka ter ga ne uvrstil v svoj zbor. In Rezika je postala kmalu najboljša pevka! — Ej, da bi jo čuli peti! — Povem vam, da kadar je pela Rezika sama s tihim spremljevanjem učitelja na orgljah, takrat se je zamaknil celó stari župnik pred oltarjem, redkozobe ženice pa so se jezile mej celim opraviłom ter Reziko iz cerkve grede ljubeznjivo pokarale, češ, da jih je motíla v molitvi s svojim angeljskim petjem.

Lahko so bili torej ponosni županov oče na hčer; spoznali so pa, da

nekaj zasluge ima tudi učitelj, ter mu vsled tega privoščili včasih prijazno besedo.

Marko zibal se je zlatih sanjah. Lepe Rezikine oči so ga očarale, — prepričal se je bil uže parkrat, da mu je tudi Rezika dobra; ojunačil se je torej in deklici razodel svojo ljubezen. In ko je čul iz ujenih ust, da i njeno srce zanj bije, tedaj ni bilo srečnejšega človeka pod solncem...

Ko pa ga je lepega dne poklical še nadzornik, g. župnik pred se ter mu razložil, da ga je doletela velika milost škofijskega konzistorija, ker ga je imenoval pravim učiteljem in mu tudi plačo primerno zvišal, — bil je Markov sklep gotov.

Še tistega popoldne je skrtačil svoj višnjevi frak, si prišil odtrgan gumb, zlikal že nekam ponošene čevlje in — odšel snubit.

Kaj in kako je govoril pri županovih nevem; vem pa, da je bil negotov njegov pozdrav, ko je stopil v hišo in še bolj negotov njegov pozdrav, ko je stopil iz hiše. Oče župan pa so stali mej vrati kričeč za njim: „Predrzni berač! Saj sam nimaš kaj jesti!“ — Niso se zmenili za Markovo trditev, da je pred mesecem postal pravi učitelj z večjimi dohodki, da ga i Rezika ljubi, da jo bo nosil na rokah i t. d. Zaman, pravil je gluhim ušesam!

Takó se je torej rodila in umrla sreča Markova na isti dan. Rezika ni hodila več na kor ter se nekoliko mesecev po njegovi snubitvi omožila

s premožnim kmetom udovcem v sosednji fari. Redkokedaj sta se še srečala v življenji. Marko pa se je izogibal še bolj ljudem in živel le za svoj težavni poklic. —

In leta so mirno brzela v večnost Otroci so postali odraščenci, se pomozili in poženili ter zopet pošiljali otroke k Marku, sivemu in sključenemu starcu.

Nekega deževnega dne pa so se vrnili šolarčki pred navadnim časom domov. — „Gospod učenik so bolni,“ — pripovedovali so starišem. Zvečer ni zvonilo k „angeljskem češčenju“, — družega popoldné pa so začeli h kratu zvoniti vsi zvonovi: učitelj cerkovnik je ležal na lesenem mrtvaškem odru...

Prav lep sprevod so napravili vaščanje Marku. Po štirideset let stari gospodarji in gospodinje, bivši učenci in učenke Markove, so si brisali solze ob njegovi krsti. In še cel mesec dni so se pomenkovali o blagem pokojniku. Ko pa je došel zopet mlad učitelj, so Marka naglo pozabili. Izpred oči — iz misli! Pa saj jim ni zmanjkalo zabavljanja radi ponašanja tega novega prevzetnega škrica z naočniki, komur so morali sezidati novo šolo in k noče niti cerkvenariti niti pobirati snopov po kozolcih, ampak hodi takó možko in se nosi takó gosposko, da se ga bojé celó županov oče! —

V levem kotu grobišča pa raste na nizki gomili bujna trava in osat, kjer počiva v prezasluženem pokoji — učitelj stare šole.

Doktor Mahàn.

Novelica. Piše Alastor.

(Dalje.)

Ali bi ne bilo tudi za me prostora na vozu? — vpraša župnik. — „Saj veste, da bi težko tukaj prenočil!“ in pogleda Klinarja.

„Prečastiti gospod, oprostite!“ — odgovarja gospodar nekoliko v zadregi; — „mislil sem, da gotovo ostanete čez noč v moji hiši; prav čedno sobico sem vam pripravil in postelja tudi menda ni slaba. Na vozičku je prostora samo za dva in peljati se moram z gospodom zdravnikom, da se vrnem z zdravili.“

„Ker pa moram v resnici uže tu ostati, naj se zgodi božja volja!“ — pravi župnik udano; — „le prosim vas, Klinar, recite hlapcu, naj skoči v župnijo, da pove kje sem, sicer bi imeli moji nepotrebne skrbi!“

„Gotovo, gospod župnik,“ — zatrjuje Klinar. „Saj je tako najbolj prav, da ostanete pri nas! — A kaj ti, Milica?“ — in s temi besedami se obrne do komaj štiriletne deklice, ki se je na tihem v dolgi srajci priplazila v sobo. „Kaj še nisi šla spat! In taka strašiš okoli? Prehladiš se še in umreš; pojdi, greva! — Kje pa so babica? — Ali nisi šla z njimi spančkat?“

„Sem, sem,“ — odvrne dete bojazljivo upirajoč svoje velike oči v očeta, in nedolžen usmev se ji prikaže na gladkem lici — „pa sem všla, ko so šli molit rožni venec z družino, iz posteljice, in prišla pogledat, če so mama uže zdravi.“

„Kaj imaš rada mamo?“ — vpraša otroka Mahàn gladeč mu goste, plave kodre. „No, povej Milica,“ — in jo prime za ročico. —

Dekletce zre nekaj trenotij v tla, potem pa se zasmije in reče s tistim melodičnim glasom, kakor je le lasten otrokom, kadar hoté kaj prav resnega povedati:

„O ja, pa še močno!“ — to izrekši steče k bolnici, prime jo za roko in skriva obrazek v odejo v zadregi.

„Lehko noč!“ — deje Mahàn bolnici, — „nadejam se, da vas jutri, če uže ne zdravo vsaj ojačeno zopet vidim. — Dobro spite, gospod župnik!“

„Lehko noč!“ — zašepeče bolnica, — „hvala, gospod doktor, na vašem trudu . . .“

* * *

— „Ena, — dve, — tri . . . jednajst ali dvanajst — uštel sem se“ — mrmra doktor vzdignivši se od okna, na katerem je pušič slonel in štel udarce zvona. Pogleda na uro. „Polnoč“ — mrmra . . . „ko bi vsaj vedel, da zaspim . . .“ Vzame v roko jedno izmej knjig in lista po njej — skuša čitati, a skoro ustavi delo. Korak vede ga zopet k oknu. Zvedrilo se je obnebje, tu in tam jadral je po temnomodrem obzorji še kak oblaček, in mesec izlival je bajno svojo luč po bližnjih strehah in drevji. Od daleč čul se je nočnih vasovalcev ubrani zbor, skrivnostno odmevala je pesen njihova po nočni tišini . . .

Dr. Mahàn se uleže na pol spravljen na divan. „Ta neumni hlapec, prav nič ne ve; izprašujem to in ono — moj bog, to sem vedel tudi preje, da sta se vzela. Ali kdo je ona . . . Kje za vruga sem jo videl . . . te oči, te oči . . . tako znana se mi vidi . . . a od kod jo hočem poznati . . . ?“ Misli na vse žene in dekleta, kolikor se jih domisliti more, — a vedno se mu stavljajo taka nasprotstva, da ovrže slednjo misel . . . Razvname se mu domišljija, pričjenja sanjati in zapre oči . . . Vidi jo, kako se vzdiga raz ležišče, razpenja roki, valovito uspo se jej divni vlasje po belem vratu . . . šepčejo ustna . . . ej, to zveni lepo, še jednič . . . v resnici, še to bi rad doživel, a kaj? . . . tepec! — vsklikne končno in se vzdigne ter zasmije, — „sedaj zapojmo še par sonetov“ zopet se zasmije potem pa se zresni . . .

„Moj Bog, — kaj ko bi bila ona — in da se nisem spomnil takoj nanjo . . . da, da . . . prav Klara je“ Čutil je, da mi je šinila v glavo kri, zardel je, in srce mu burno bije Časi ljubavi in koprnjenja in sonetov in — neumnostij . . . a vse to ni mogoče . . . in vender je to sama ona . . . Vesel je tega spoznanja, a neka mrka prevzame mu hipoma dušo . . . „Kaj bom čul? kaj se mi zgodi?“ . . . strese se . . . sam ni vedel čemu, zakaj . . .

Po trgu drdral je voz, v zgodnjem jutru; tedaj stoprav se vzdrami . . . svež, jutranji veter piha v sobo . . .

Prekriža roki na prsi, ter stopi po sobi. Pride do srcala in opazuje svoj obraz v njem prav ponočnjaški je, in oči so mu temno obrob-ljene . . . malo rdeče mraz mu je, vpihne luč, ter leže na posteljo . .

„Sama neumnost,“ še mrmra uže na pol v spanji . . . (Dalje prih.)

Smeli stih.

Za manoj dnij je vrsta veselih,
Za manoj tudi ure prošle sreče,
Mrtvé nekdanje so želje goreče —
Izpraznil sem do dna življenja kelih.

Ko zrem nazaj po mislih svojih, delih,
Prevzemlje srce mi gorje besneče,
Poraja se vprašanje mi pereče,
Vprašanje trdih besedij in smelih:

Zakaj nam dano ni, da bi umrli,
Ko smo že srečo svojo preživel,
Ko smo v prihodnost nade vse zatrl?

Presmeli bodo ti se mnogim stihom zdeli —
Le onim, ki so srce mi odpri,
Velja ta spev, — ti bodo me umeli.

Josephus.

Slovenski narod in velike šole.

Donesek k našemu časovnemu vprašanju.

(Piše J. Vencajz. — Dalje.)

III.

 Le potom zgodovinske skušnje mogoč; obe skupno pa nam stoprav zagotovljata uspeh v raziskavanji ob-
je temeljita preiskava, le potom čih vprašanj.
statistiške poskušnje natančen izveščaj

Povestnica našega naroda — ob vsem času njegovega javnega nastopa — pokazala je stremljenje po osamosvojitvi v šolstvu, po ustanovitvi slovenskih malih, srednjih in velikih šol. — Kaj pa pravi statistika? Koliko akademično-naobraženega razumnštva nam je potreba, da pokrijemo vsa potrebna upravna mesta v svoji domovini? Je-li to število toliko, da nam omogoča zahtevati v proučevanje svojih šol? Imamo dosta naraščaja, da z njim pokrijemo svoje zahteve? Je-li sploh naš narod duševno aktiven, nasproti sodrugom v območji velesile Avstrijske?

To so najvažnejša vprašanja statistike v naši obravnavi, katerim moramo ugoditi. —

Danes imamo na slovenskih zemljah za vsem nad 3060 mest¹⁾, katera bi imeli zasesti akademično izobraženi možje našega rodu. Med njimi je 54% theologov, 25% juristov, 9% medicincev, 7% filozofov in 5% ostalih, pripadajočih področjem tehnikov, zemljedelstvu, rudokopom, trgovini in umetnostim. Na posamezna ozemlja porazdeljujejo se ta mesta tako, da pripada Kranjski 35%, Štajerski 28%, Primorski 25%, Koroški 10% in posebnim potrebam za vnaenje delovanje in osrednjo upravo še 2%.

Cerkvena organizacija sama vpotrebila je l. 1892 na

Kranjskem	536 theologov
Štajerskem	443 "

Odnos 979

¹⁾ Opozorjamo, da računimo le odstotno in sorazmerno nam pripadajoča mesta.

Prenos	979
Primorskem	503 ¹⁾ theologov
Koroškem	188 ²⁾ "

skupno . . . 1670 theologov
ne uštevši redovnikov in misijonarjev, katerih število zaseda sedaj nekako 308.

Državna organizacija vpotrebja pa najrazličnejših strokovnjakov, in sicer juristov, medicincev, filozofov, tehnikov, zemljedelcev, rudokopov in dr. Največje število je ono juristov, katerih $\frac{1}{3}$ pripada vladi in odvisnim uradom, $\frac{1}{3}$ sodiščem in zadnja $\frac{1}{3}$ samostalnim pravnikom,

Za l. 1892 porazdeljuje se njihovo število na:

Kranjsko	306 juristov
Štajersko	223 "
Primorsko	129 "
Koroško	62 "
V ostalem	50 "

skupno 770 juristov.

Za isto leto pripada na:

Kranjsko	78 medicincev
Štajersko	106 "
Primorsko	56 "
Koroško	25 "
Ostalo	5 "

Skupno 270 medicincev.

Potreba filozofov je sledeča na:

Kranjskem	87 filozofov
Štajerskem	68 "
Primorskem	34 "
Koroškem	16 "
Ostalem	5 "

Skupno 210 filozofov.

¹⁾ Razmerno le 350; a ker Lahi ne določajo potrebnega naraščaja duhovstvu, treba vsprejeti isto število.

²⁾ Razmerno le 127; velja isto za Nemce.

Število tehnikov znači na:

Kranjskem	35 tehnikov
Štajerskem	28 "
Primorskem	14 "
Koroškem	7 "
Ostalem	6 "

Skupno 90 tehnikov.

Ostalih akademikov potreba na:

Kranjskem	20 akademikov
Štajerskem	17 "
Primorskem	9 "
Koroškem	3 "
Ostalem	1 "

Skupno . . . 50 akademikov.

(Dalje prih.)

Glasnik.

Zakaj polemizujemo z dr. Mahničem?

Da smo objavili več člankov, pojasnjujočih in zavračujočih dr. Mahničeve krive in neresnične trditve, privedlo nas je v prvi vrsti to, ker smo od naših naročnikov sprejeli toliko pozivov in sostavkov, da smo sklenili vstreči vsestranski želji. Nikakor nismo upali, da ga prepričamo o napačnosti njegovih idej, še manj, da prizna svojo krivdo in laži. Slov. razumnštvo naj sodi! Dr. Mahnič sicer v 2. št. „R. K.“ pogreva stare in kopiči nove neosnovane trditve proti našemu listu. Ne bomo se spuščali v novo polemiko, saj mu ne pridemo do konca, enako kakor stariakvi klepetulji: — „Ni pokošeno, ampak le postrizeno!“ —

Glavni argumenti dru. Mahniču so psovke: „Dijaška nezrelost, nevednost, nezkušenost, — duševna revščina, združena z nestrpnim ponosom, — plitvost, — temeljita neslanost, — duševni bankerot“. — No, saj nas ne iznenadi! Kdor proti izomikani in naobraženi ženski pisari takó, kakor bi se sramoval vsak hribovec, — kdor uvede v slov. kritično književnost ton, ki ga ne najdeš v vsi svetovni literaturi, on naj se ne prišteva izobražencem, bodisi tudi doktor bogoslovja, semeniški profesor in še papežev častni komornik! — Izbljuje naj torej le svoje najbanalneje psovke na nas, nas ne bode s tem zmotil, saj tudi pouliški paglavec misli, da je najbolj premagal nasprotnika, če mu zakriči: „Tat, ropar!“ — Za nas se galantnost ne pričinja pri farovski kuharici. —

Nadalje prisilila nas je k temu njegova domišljavost. O nas naj se ne bahari in ne širokousti, da nas je uničil s svojo uče-

nostjo, da se bojimo odgovoriti mu, kakor to pri vsaki priliki povdarja o pisateljih, katere je isto tako razmrcvaril, kakor nas, ki pa niso marali zavračavati ga. — Prepričan naj bode, da bi mu tudi mi ne odgovorili niti besedice, ako ne bi napadel vsega dijaštva slovenskega, kajti nevredno bi se nam zdelo braniti osebno čast proti podlostim in lažem! —

Slednjič priznati mu moramo, da je imel toliko poguma podpisati se s polnim imenom, in se ni skrival za anonimnost. S tem, mislimo, dokazal je, da je za svoje nazore šel s prepričanjem v boj. Smatramo ga torej za nasprotnika, katerega kljub slabi stvari, ki jo zagovarja, kot takega spoštujemo in mu odgovarjamo. Razven tega je „R. K.“ glasilo stranke na Slovenskem, ki, še ne dolgo tega, ni kazala očitnega sovraštva do dijaštva, katero je v najnovšem času očitno izpovedala. Ker nam je ta stranka vsilila boj, ne smemo se mu izogibati, niti se ga prestrašiti, temveč pogumno in vstrajno ga dokončati.

Dr. Mahnič naj se tudi ne domišlja, da s tem, ako odtegne vsa duhovniška stranka dijaštvu narodno-naprednega mišljenja svojo podporo (oškodovala bi s tem le nekatere reveže), ter jo nakloni „Daničarjem“, da bo to za življenje imelo kaj vspeha. Le kruhoborno farizejstvo se bo razširilo, kajti prepričanje ne more se z novci niti kupovati, niti plačevati. — S tem končamo.

Slovenskim odhodnikom. Konec šolskega leta se bliža, z njim doba počitnic, ko se more in sme srednješolski dijak prostjeje gibati. Vsakdo hrepeni po njih, — saj ga rešijo vsaj za par mesecev težkega

prahu in vzduha, — a izvestno se jih nihče bolj ne veseli nego abiturijent. Prvič bo tedaj prost srednješolskih dolžnostij, ki so ga kolikor toliko ovirale v izražanju narodnega čutstvovanja in v dejanskem delovanju za naprepek in svobodo; — kmalu bo prost in svoj gospod, uklanjal se bode le še zakonom državnim in pravilom družbe! Vender ne more imeti pojedinec dovelj ugleda in spretnosti za uspešno nastopanje mej narodom za narod; baš zato pa se je ustanovilo osorej sloven. ferijalno društvo, ki ima namen o počitnicah gojiti družno življenje in dijaški živeti ter biti svojim članom duševna iz zabavna vez. V dosego tega smotra prireja „Sava“ v raznih krajih slov. domovine shode, veselice in zabavne večere, izlete in poljudno-poučna predavanja ter izdaja umestne brošure. Vsak začetek je težak, in uprav „Sava“, je v svojem rojstvenem letu večkrat občutila resnico tega reka. Fanatično nasprotovanje od strani naših narodnostnih sovražnikov, ki so planili nalik besni šakali na mlado „Savo“ je bilo krepko in ponosno odbito, da jim je pač prešel za precej časa vsak srbež prusko ustrojene kože! — Žal, da ni bil to jedini elementarni napad! Tudi mej slovenskimi velikošolci in narodom je nekaj kratkovidnih mračnjakov, ki ne morejo ali nočejo razumeti, da je pravo geslo vsacega rodoljuba: „Zemlja slovenska je in bo naša, — samo naša!“ — No, nadejamo se, da bode čas in sila odprla i tem nasprotnikom oči, da bodo i oni odobraval i radikalna sredstva, katera mora uporabljati vsak goreč domoljub, kakor je odobrava velika narodno-napredna večina. Da je to istina, kaže lepo število „savskih“ ustanovnikov in starešin, ki združuje v sebi cvet slov. razumništva. Najodličnejši pesniki in pisatelji in najvplivnejši politiki slovenski stoje za „Savo“, katere izvrševalna sila je pa ponosna četa rednih članov, ki se ljubijo mej seboj, kakor jedna družina, dasi so člani različnih napredno slovenskih. akad. društev. „Vsi za vsacega in vsak za vse!“ —

Kakor je umevno, si je skušala „Sava“ najprej v Kranjskej pridobiti trdna tla, in pri premnogih dobro obiskovanih shodih,

veselicah in večerih se je vsikdar najjasnejše pokazala ljubezen narodova do nje. Bodisi na Gorenjskem ali Dolenjskem, bodisi na Notranjskem ali v metropoli Ljubljani, — povsod je narod oduševljeno pozdravljal „Savane“ glasno odobrujoč njihovo težavno nalogo. —

Slovenski abiturijentje! Še mesec dni in stali bodete na pragu akademičnih studij! Ne dvomimo, da ste si uže sedaj svesti važnosti in vplivnosti naobraženega in narodno zavednega akademika, kateremu je svet moto: „Vse za narod in svobodo!“ — Da pa bomo — slov. odhodniki in velikošolci — složno delovali v tem smislu, da bomo imeli jednaka sredstva in jednake smotre, treba je, da vstopite kar najštevilnejše v vrste „Savanov“. Pogum in zavednost velja! —

A tudi z bivšimi srednješolci, dalje z učiteljskimi abiturijenti, zlasti pa še s slov. ženstvom in končno posebej s slov. abiturijentinjami nam je spregovoriti važno besedo. V § 3. t. c. pravil „Save“ stoji: Podpornik je vsakdo, kdor plača vsaj 2 glđ. na leto v društvene namene.“ Po društv. poslovníku pa imajo leti člani svoja krajevna prava, zlasti kot „stalni gostje“; vsak okrožni shod, vsaka zadruga jim sme pripuščati pri vseh društvenih shodih razne svoboščine. Uverjen sem, da bodo stopili vsi ti narodno zavedni slojev i v krog podpornih članov „Save“, ki šteje mimo izobraženih naprednjakov tudi uže dično število sloven. gospā in gospic iz najboljših narodovih krogov ter tako ne samó gmotno, nego tudi moralno pripomogle uresničiti namen „Savin“. Oglašenje je možno pri vsakem odborniku.

To se nam je zdelo potrebno povedati baš v zaslužnem glasilu „savinem“, ki šteje mej slov. ženstvom izredno veliko naročnic.

Nadejam se, da skoro napoči dan, ko bode mogla reči „Sava“ o sebi s Kollárjevimi besedami:

„Tukaj Slava s svojimi prijatelji,
S hčerkami in sinovi caruje.“

Nepokor.

Jan Kollar-jeva slavnost na Dunaji se je sijajno obnesla. Dne 29. majnika bil je pri Ronacherji koncert, kateri je priredilo

„Slov. pevsko društvo“. Mej mnogoštevilnim slovanskim občinstvom bili so prisotni tudi zastopniki vseh tukajšnjih slovan. akad. društev, kateri so položili pred deprsni kip pesnikov — delo našega rojaka Žniderja — vence. Za „Slovenijane“ je položil venec predsednik Borštnik. Slavnostni govornik je bil posl. prof. dr. Masaryk, prolog „Slavy dceri“ govorila je znana česka umetelnica g. Sklenarova Mala. Na pevskem vspredu bila je tudi naša po Tovačovskem prirejena narodna „Ko dan se zaznava“. — Komersa dne 30. majnika se slovan. akad. društva vsled skupnega sklepa niso oficijelno udeležila, sicer so bile pa vse narodnosti, sosebno pa slovenci, prav mnogobrojno zastopane; za Slovence sta govorila drž.-zb. posl. dr. Ferjančič in stud. phil. Poljanec. Navzoči slovenski gostje so in pri petju in pri „jugoslovanskem stolu“ po najboljših močeh sodelovali in pripomogli večeru k popolnemu vspehu. Slov. akad. društva prirede, kakor je doslej dogovorjeno, časom prenešenja Kollar-jevih kostij komers v čast temu veleumu slovaškemu, ki je vse svoje življenje deloval za uresničenje slovan. vzajemnosti vzlasti v slovstvu in politiki.

Vestnik.

Sloven. akad. društvo „Slovenija“ na Dunaji je imelo 11. jun. svojo III. zborovo sejo, katere se je vdeležilo 39 članov, nekaj gostov Slovencev in zastopniki hrv. „Zvonimira“ in rus. „Bukovine“. Predsednik Regally je poročal, da se društveni izlet v Döbling ni do cela posrečil; na povabilo g. Navratila in g. J. Stritarja pa priredé „Slovenijani“ dné 18. jun. izlet v „Dun. Novomesto“ na grob sloven. inženirja in pisatelja Poznika. Zatem je poročal Regally o svojem zaslišanju v društ. bureau-u c. kr. policijskega ravnateljstva pri polic. komisarju dr. S. Freundu dne 17. maja radi znane pritožbe, katero so vložili in podpisali dné 8. maja gg. J. Breje, iur. J. Jaklič, iur., J. Jankovič, med., A. Mihalič, med., A. Dokler, phil., Fr. Prosenc, phil., in V. Schweitzer, iur. Ker so baje baš v tej

pritožbi sestavljeni nekateri motivi za vstavnitev „Danice“ in se celó javno dolži bivši odbor „Slovenije“, da je provokoval se svojim postopanjem dunajsko sloven. katol. društvo, priobčujemo objektivno vprašanje in odgovore pri onem zaslišanju, kakor nam je izvolil Regally še privatno ponoviti; našim bralcem pa prepuščamo sodbo. — Komisar vpraša predsednika Regallyja zakaj se ni oziral na predlog, da se otvori v seji 4. marca glede novih pravil specialna debata, ampak so se pravila sprejela — kakor se glasi obtožba, — kar „en bloc“? — Predsednik je odgoril na to: „Ker po sprejetji predloga za glasovanje o spremembi pravil „en bloc“ itak specialna debata vedno in povsod odpade“. „S koliko večino so se sprejela torej pri „en bloc“ glasovanju nova pravila?“ — „Zadostovala bi absolutna večina, a sprejela so se z vsemi proti 4 ali 5 glasovom!“ — Komisar povsem zadovoljen s tem ravnanjem pride k II. točki protesta s vprašanjem: „Zakaj je odbor „Slovenije“ predložil pravila pri namestništvu v potrdilo predno se je zapisnik seje odobril?“ — „Ker se pravila niti do danes niso predložila, nego se čaka baš odobrenja zapisnika, je ta trditev obtožbe skrajno neresnična.“ — „A zahtevali ste od podpisancev, da izjavijo, da se podvržejo novim, ne še potrjenim pravilom.“ — „Ni res; zahtevala se je od njih le izjava, da jih veže zborov sklep, vsled katerega se bodo nova pravila namestništvu predložila.“ — „Zakaj pa ni bil k seji dovoljen gostom vstop?“ — „Odboru je popolnoma prosto dovoliti ali zabraniti vstop gostov, kar kažejo uže večkratni slučaji.“ — „So-li podpisanci vsi člani Slovenije?“ — „**Nihče**“ — „So-li bili 8. maja?“ — „**Ne**.“ — „A ko se je sprejel načrt novih pravil?“ — „Samo štirje: Jaklič, Jankovič, Mihalič in Dokler.“ — „Pa zakaj niso sedaj člani?“ — „Trije so javili po II. seji svoj izstop pismeno, četrti pa ni plačal udnine za letni tečaj. Prosenc in Breje uže od julija 1892 l. nista bila člana. Schweitzer pa bi sploh ne mogel biti član, ker ima uže 3 leta svoj absolutorij.“ — Nato je komisar izrazil svoje začudenje, kako je bila od podpisancev, dočim se jim

ni zgodila niti najmanjša krivica, pritožba sploh mogoča. Ko je predsednik podpisal še predloženi zapisnik, dejal je komisar, da je uverjen, da bode pritožba vsled danih informacij „brevi manu“ odklonjena in odpustil Regallyja. (Pritožba se je res kmalu potem kot neutemljena zavrnila!! — Op. uredništva.) — Po odobrenji odborovega poročila je še izjavil predsednik, da bi bil njegov odgovor na interpelacijo radi „Danice“ v zadnji zbor. seji povsem skladen z mnenjem zborovim, ako bi mu bila znana prej ona pritožba, v kateri ni bil niti oficijelno, niti oficijozno obveščen. — Odstopajočemu odboru se je izrekel na-to absolutorij. Pri novi volitvi so bili večinoma izvoljeni zopet stari odborniki; odbor se je pa sestavil tako-le: predsednik, zdravoslovec Fr. Borštnik, podpreds. modroslovec J. Žilich, tajnik, pravoslovec A. Nagodč, blagajnik modroslovec J. Maselj, odbornik ing. J. Omerša, knjižničar, modroslovec Ferdo Jančar, arhivar, zdravoslovec Fr. Raznožnik; namestnika: arch. J. Jager, in vet. M. Rajar; pregledniki: Fr. Regally, V. Maurer in A. Švigelj, pravniki. Pri slučajnostih se je sklenilo, da položé „Slovenijani“ pred Kollarjer kip venec, a da se „Slovenija“ komersa v čast Kollarjevo oficijelno ne vdeleži, ker je slavnostni odbor pri sestavi slavnostnega programa postopal nepravilno proti Slovencem. —

Triglavov izlet. — Izv. dopis. — 4 rožnika priredilo je naše akad. društvo s prijateljskim sodelovanjem „Hrvatske“ in „Ilirije“ izlet v prelepo Savinjsko dolino, v narodni trg Žalec, ki se je izborno posrečil. Mnogo se je storilo za zabavo akad. mladeži, mnogo pa tudi za višji namen, za probudo in širitev zavednosti; sprevideli smo pa, bivajoč tudi v Celji, koliko dela še čaka onih, ki morajo biti kdaj na čelu javnega sloven. življenja in boja. Ni namen teh vrstic naštevati podrobnosti na zabavnem večeru v Celji „Pri skali“, niti opisovati koncerta v Žalcu. Bili smo svoji mej svojim gostoljubnim ljudstvom! Omenjam pa samo to-le: pri izletu nas je bilo raznih društev; a vsi smo bili složni. — Da, sloven. akademiki, ki spoznavamo, kako važna naloga

nas čaka, ki smo, kakor nas nazivljejo, bodočnost narodova, — nas, ki naj kdaj vodimo naše ljudstvo, pokažimo, da smo vredni biti akademiki, posvetimo se pravi znanosti in dajmo se voliti le od razuma in resnice; — prepričanja ne prodamo nikomur, vedoč, da svobodna misel najbolj povišuje človeka! Na zdar! — „Triglavan“.

Klub slov. tehnikov na Dunaji. Odbor sestavil je v seji dne 15. aprila sledeče: predsednik Omerša, ing., tajnik Iv. Koršič, mech. in blagajnik Iv. Jager, arch.

Klubu pridružili so se kot izvanredni člani tehniki — Hrvatje.

Dne 19. maja bila sta bivši predsednik „Slovenije“, pravnik Regally in ing. Omerša pri tehniškem rektorji ter ga vprašala, zakaj ne pripozna „slov. tehniškega kluba“ in sta mu pojasnila vso stvar. Še le po prav odločnem nastopu Regally-a sklicujočega se na ravnopravnost Slovencev z drugimi akad. društvi potrdil je rektor „klub slov. tehnikov“ in dovolil rabiti v avli desko z napisom „Slovenija“.

Pri vprašanji „rezervni častniki in dijaška društva“ zastopal je v odboru tehn. slovska društva ing. Vekoslav Čiuha. („Slovenijo“ je zastopal sedanji predsednik njen.) —

Iz Inomosta. — Izv. dop. — Naš „strike“ se je v četrtek po binkoštnih končal, ker se je rektor in senat končno udal, poklical zastopnike dijakov k sebi ter jim zatrdil, da bode po svoji moči varoval prekršena dijaška prava in branil akademično svobodo proti nepravilnem postopanju vojaških oblastij. — Meščanstvo bilo je ves čas z nami; mesto prve dni vse v zastavah, na mestnem poslopji, „Stadtsäle“, kjer so velike dvorane za ples, gostilno in kavarno, vihrala je poleg zastave buršov „Suevia“, ki ima tu svojo beznico, velika slovenska trobojnica, menda prvokrat v Inomostu. Striekasa nabrala je hitro nad 400 gld., da je bila plačana godba za veselice, in deloma pokriti stroški za izlete in skupne zajutreke.

Jednajstorič jugoslovenskih dijakov dali so mesto jednega zastopnika v dijaškem odboru, zastopstvo prevzel in izvrševal je izvrstno Slovenec stud. med. Gregorec. —

V obče živimo v najlepšem prijateljstvu z vsemi društvi. Vsako soboto imamo oficijelni sestanek, najprej predavanje potem napitnice in pesni po križevačkih statutih. Skoro vselej imamo kot goste tukajšne Slovane. Vsak večer je obligatni pouk v borenju. Sedaj nas je 11, in sicer 7 Hrvatov, 2 Srba, 2 Slovence, morda osnujemo si s časom svoje jugoslovensko društvo.

30. aprila napravili so na našo incijativo vsi tukajšnji slovanski dijaki (razven Jugoslovancev še 5 Čehov, 2 Slovaka in 1 Poljak) izlet v Volderwald pri Hallu. — Z nami šel je tudi stari Adolf Ivanovič Dobrjanski, ki je sam mnogo s Kolarjem občeval, ter se tudi v krasnih besedah spominjal zaslug Kolarjevih za vzajemnost in medsebojno spoznavanje slovanskih plemen. —s.

Česko napredno dijaštvo v Pragi se je, žal, razjedilo. — Pred štirimi leti, ko je usahnil prejšnji „akad. spolek“, se je večina velikošolcev zbrala pod praporjem mladočeskim v „Slaviji“, mej tem, ko so se privrženci Staročehov zjedini v „Akad. čtenarskem spolku“. Nasprotstvo mej radikalci in rejalisti pa se je v „Slaviji“ kmalu pokazalo in se sosebno razširilo, ko je prenehal društveni „Časopis češkeho studentstva“ koncem l. 1892. Radikalna stranka „pokrokař“—ev zasnovala si je „Časopis pohrokového studentstva“ beletristične „Nove proudy“ in politično „Neodvislost“. Rejalisti „Neodvisli“ pa so počeli izdavat „Časopis česko-slovenskeho studentstva“. Razkol je še pomnožilo nasprotstvo v taktiki nasproti staročeskemu dijaštvu. Radikalci zahtevajo popolno odločenje od njih, rejalisti pa vstopljanje v silni mladočeski večini. Etnografični kongres in cvetlični korzo „Matice“ v Pragi sta dala zadnji povod. Izredni občni zbor stekel se je za radikalno stranko velikega društva (300 čl.) sicer povoljno, a odbor je odstopil, ker je zaupnica pokazala le malo večino radikalcev nad rejalisti, in se umaknil „neodvislim“. Začasno je sicer vse vravnano, a nove volitve mogle bi prej ali slej dovesti do razrušenja prevažnega društva ali pa vsaj do secesije jedne obeh precej jednako močnih strank. Dal Bog, da se kriza završi ugodno!

Česko dijaštvo pridno proučava socialna vprašanja in se tudi vdeležuje v nekoliko tega gibanja. Na shodu katol. polit. društva v Brnu 30. aprila t. l. je radi tega profesor Neuschel nastopil proti českemu dijaštvu, očital mu, da izvablja vsled svoje „polovične učenosti“ narod in natolceval ga, da deluje plačano po socialistih. — „Katoliška“ gospoda si je pač povsod jednaka! Značilno za njo je, da smatra denar za vsemogočno sredstvo, morda ima v tem oziru sama — najbogatejše skušnje?! —

Akad. društvo „Slavija“ v Pragi je priredila 18. maja Kollarju na čast slavnostni večer na Zofijinem otoku v Pragi, 3. in 4. junija pa izlet v Jičín.

Kat. akad. društvo „Norica“ na Dunaju je praznovalo svojo desetletnico s slavnostnim komersom, blagoslovljenjem nove društvene zastave, izletom na Golovec in plesom pri „Zlati roži“ v Nussdorfu. Slavnosti 12. do 14. maja vdeležilo se je mnogo odposlancev somišljeniških društev iz drugih vseučilišč. — Naši fanatiki se bodo pač čudili plesu, pri katerem je bojda za „spolno ljubovanje“ največ prilike in katerega se ne izogibljejo niti od njih obožavana „katol.“ akad. društva! —

Sloven. planinsko društvo je izdalo poziv do raznih županstev in vodstev ljud. šol, ki naj bi varovala razne turistične pripomočke (barvena znamenja po skalah in drevesih, deske z napisi i. t. d.) uničenja po nevednežih. Naj tudi sloven. srednje in visokošolci po svoje pomorejo v tej zadevi! — Zajedna se je obrnil odbor do raznih zasebnikov, zlasti gostilničarjev v obiskovanih krajih s prošnjo za znižanje cene postelj in hrane za potujoče dijake. Vsekako za služi sloven. planinsko društvo za to hvalenost dijaštva, kateremu bo sedaj jako olajšano potovanje po domovini slovenski!

Na dunajski univerzi so se vzdale v avli spomenske plošče z imeni znamenitih učenjakov, ki so si pridobili izobrazbo na tem vseučilišču. Med imeni modroslovne fakulte nahaja se slavni pesnik Kollár, — naš veleučeni slavist Kopitar, — in nemški pesnik iz Kranjske, Anastazij Zelenec (grof Auersperg); — mej medicinci so slavni Slo-

vani Rokitsansky in Škoda, — mej bogoslovci pa mariborski knezoškof Stepišnik. — V listo sprejela so se le imena umrlih učencev.

Bolgarski dijaki na Dunaju so si osnovali svoje akad. društvo „Balkan“. Prva seja združena s komersom, bila je na binkošno nedeljo 21. maja t. l., katerega so se vdeležila skoro vsa slovan. akad. društva na Dunaji in več inozemskih zastopnikov (iz Pariza, Sredca itd.

Medicinsk institut za ženske se bo ustanovil v kratkem v ruskem Petrogradu. Doba studij bo obsegala samo štiri leta, vendar bodo morale doktorandinje še 1—3 leta praktikovati v ženskih in otroških klinikah, predno bodo promovovane. Studij pa se jim bo izdatno olajšal s tem, da se bo opustila encyklopadija in zgodovina zdravoslovja, epizootija, policijska in sodnijska medicina in statistika. Predstojnik institutov bo od vlade nastavljen profesor iz vojaške medicinske akademije.

Rezervni častniki in dijaška društva F. Z. M. baron Bauer odgovoril je v delegacijah na razne interpelacije ter označil svoje stališče napram dijaškim društvom. Iz njegovega odgovora je posneti, da je sicer res v okrožnici priporočal posameznim polkovnim poveljnikom, naj svare rezervne častnike pred društvi, v katerih se goje protiaustrijske ideje, dalje da naj ne vstopajo v društva, ki principijelno odklanjajo zadoščanje z orožjem. Nekateri poveljniki pa so ga napačno umeli in v svojej prevelikej gorečnosti prepovedali res častnikom vstop v vsako društvo česar pa nihče storiti ne more, ker je proti-postavno. Naštel je tudi nekaj slučajev, ki so ga prisilili do one okrožnice. — Pri nekem komersu n. pr. godile so se protiaustrijske demonstracije — vsled česar je 6 prisotnih res. častnikov zgubilo svoje dostojanstvo (da dotično društvo ni bilo slovansko je pač umevno!). Na avstr. vseučiliščih je tudi nekaj društev, ki se principijelno ne „bijejo“; dogodilo se je torej često, da kak častnik kot član takega društva ni branil svoje najgrje napadene časti (klofute, izbacenje iz lokalov i. t. d. Da bi se taki slučajji več

ne dogajali, razposlal je dotično okrožnico; — to bil je njegov smoter, drugega nič. Tako f. z. m. baron Bauer. — Vsa stvar je bila torej naperjena proti prusofilskim in tako zvanim miroljubnim in katoliškim akademičnim društvom. — Interpelantje so bili z odgovorom povsem zadovoljni, z njimi pa tudi vsa prava avstrijska akad. društva katerekoli narodnosti. Pa naj pri tej priliki na kratko še povemo razložek mej nemškimi in slov. akad. društvu. Nemška društva dele se v „schlagende“ in „nicht schlagende“ (ali katoliška) društva — „Burs“ prvih društev pije, poje, izzivlje in se bije za vsako, še tako bedasto malenkost, — drugzega ga itak ne briga. Kat. ak. društva razlikuje se le v tem od prejšnjih, da se ne bijejo — Slov. akad. društva pa so ustanovljena na blažji podlagi s plemenitejšimi nameni; navadno so literarna društva, ki se bavijo s proučevanjem slovan. jezikov in književnosti, ter goje ljubezen do materinega jezika ter napredek in zavednost v domovini. Glede na dvoboj je vsakemu članu prosto, da se bije ali ne. Glede se pa strogo na to, da varujejo posamezniki svojo lastno in društveno čast (tu pa se ne razume vedno dvoboj); v nasprotnem slučaju se taki člani izbacnejo. Razložek je očividni: kar je Nemcem namen, je Slovanom le sredstvo v prvem slučaju, — v drugem se pa tudi pametno izognejo prevelikej potrpežljivosti, ki pač ni vedno na mestu. V Slovanih se torej take stvari, kakor jih je navajal vojni minister, ne morejo dogajati. — Slovan. dijaki so postopali vzajemno z nem. kolegi, ker so se kršile akad. svoboščine in pravice, ki so vsem jednako svete. —

Zveza vseh sloven. sokolskih društev osnuje se dne 8. julija t. l. v Ljubljani po inicijativi celjskega „Sokola“. Srčna želja naša je bila, da se je završila ta zaveza, katero smo uže v 12. številki lanskega leta izrazili prepotrebni korakom v napredu narodne organizacije. — Tu spominjamo še, da se je bila v Ljubljani sprožila lani na jesen misel, ustanoviti slovensko pevsko zavezo pod vodstvom „Glasbene Matice“. Ideja se žalibog ni izvela, ker je v Ljubljani

naša preveč praznega nasprotstva. Tam doli v naši stolici čakajo menda zopet na Celjane, da jim završe organizacijo! Želeli bi, da se dvignejo naša pevska društva in osnujejo svojo „zavezo“, katera naj bi imela poleg vzvišenega narodnostnega smotra, tudi gmotno težišče v tem, da bi za toliko pevcev in pevskih zborov skupno prirejanje glasek donášalo vsem precejšnjo prihranitev časa in denarja. Velike pevske slavnosti, ki bi se prirejale morda vsako 3. leto, pa bi sigurno imele tudi veliko važnost za razvoj narodne glasbe sploh, in bi povzdigale izvestno tudi naš pevski ugled v inozemlji.

Promocije. V minolem mesecu sta bila na dun. vseučilišči promovana doktorjema prava gg.: Iv Slejko iz Črnič na Goriškem in A. Furlan iz Vrbljen pri Igu. Čestitamo!

Zaupnica in čestitka dr.-u. Mahničiu iz sloven. katol. akad. krogov. „Veleučeni g. doktor! Dandanes, ko se bije po vsem naobraznem svetu boj mej resnico in lažjo, ko liberalizem gmotno in duševno uničuje narode ter megotei brez Boga skušajo rešiti socialno vprašanje, bili ste Vi prvi, ki ste brez strahu dvignili mej Slovenci prapor katoliški; — Vam zastopniku onih idej, katere ste prvi začeli določno širiti mej Slovenci, čestitamo kar najiskrenejše na odlikovanji katol. sloven. velikošolci na Dunaji: stud. iur. J. Jaklič, stud. med. Fr. Jankovič, cand. iur. V. Schweitzer, stud. phil. Iv. Dokler, stud. med. F. vitez Langer-Podgoro, cand. iur. V. Zupanec, drd. med. A. Mihalič, stud. phil. Fr. Prosenc, stud. iur. Fr. Brejc, in stud. med. Iv. Pirnat.“ — Pristavimo le, da so podpisanci, razven zadnjih treh vsi člani od namestništva — žal — nepotrjene „Danice“.

Književnost in umetnost.

„Novice“. Petdeset let je minulo 4. junija, odkar je izšla prva številka Bleiweisovih „Novic“. — Pomen „Novic“ za razvoj slovenskega slovstva je jako velik; poučevale so narod o političnih stvareh, budile njegovo zavest in netile njegovo narodno oduševljenje; prinašale so kmetijske in gospodarske sestavke; priobčevale so leposlovne spise in nabirale narodno blago. S tem

so postale ognjišče probujajočega se narodnega življenja v političnem, gospodarstvenem in slovstvenem pogledu. Srdito abecedno vojsko so končale s tem, da so brez hrupa polagoma vpeljale gajico, katera je nato splošno obveljala. Časovne razmere in rastoče potrebe so vzbudile mnogo novih listov in naravno je, da so „Novice“ izgubile mnogo potrebne svoje veljave; a vedno so še glasilo odličnih rodoljubov slovenskih. — O priliki 50letnice se torej hvaležno in s ponosom spominjamo „Novic“ in njihovega začetnika in dolgoletnega voditelja, nepozabnega dr. J. Bleiweisa.

Mirko Bogović, hrv. pesnik iz ilirske dobe, je umrl 4. maja v Zagrebu. Rojen je bil leta 1816. Varaždinu. Navdušeno se je oklenil narodne stvari; kot pesnik je nastopil v „Danici“ in izdal zbirko pesnij „Ljubice“. Nesrečnega 29. srpana 1845 se je boril za narodno stvar in bil težko ranjen. Za absolutizma se je baval največ s književnostjo in uređoval „Neven“. Obsojen na pol leta zopora vsled svojega narodnega prepričanja je napisal v ječi dramo „Stjepan, poslednji kralj bosanski“, novelo „Vidov dan na Lobar-gradu“ in „Slava i ljubav“. L. 1856. napisal je dramu „Frankopan“ in „Matija Gubec“. Poslednji pripada med najbolje drame hrvatske. Od 1867 sem postal je madjaron.

Grof Janko Drašković. U spomen prenosa njegovih kostiju u otačbinu 15. lipnja 1893. Izdalo hrv. sveučilišno liter. društvo „Zastava“. Sa slikom grofa Janka Draškovića. — 31 str. obsežajoča brošurica podaje životopis ilirskoga prvaka, utemeljitelja in prvega predsednika „Hrv. Maticе“, grofa J. Dr., sestavljen po delu prof. T. Smičiklase. Delce je pisano v navdušenem, lepem jeziku, in bo svojemu namenu — oživiti spomine na život in delovanje hrv. duševnega velikana — izvestno vrlo ustrezalo.

S. Hrvojić, „Princ Evgen Savojski“. Zgodovinska povest. Ljubljana. Založil A. Turk. 1893. 78 str. mala 8°.

Dr. Jos. Loschi, „Gramatica della lingua slovena. Udine. Patronato. 490 str. mala 8°. — Prirejena je po 3. izdaji. Sketove slov.-nemške slovnice.

Josip Draženović izda „Črtice iz primorskega malogradskega života“. — Knjiga bode obsegala 13 črtic, deloma objavljenih, deloma neobjavljenih. Cena bode 80 novč. Obseg 13 pol.

V. Jagić je objavil v „Denkschriften XLII.“ dunajske akademije znanosti prvi del svojega spisa „Slavische Beiträge zu den biblischen Apokryphen“ pod naslovom „Die altkirchenslavischen Texte des Adambuches“.

Polska akademija v Krakovu je izdala „Słownik jezika pomorskiego czyli kaszubskiego“ od St. Ramulta. Delo je jako važno za vsakega slovenskega jezikoslovca — Kašubov, ki se sami zovejo Slovinci, je še kakih 180.000 in govore naročje polsko.

Древнія російскія стихотворенія, собранія Кирило Даниловымъ. — Изд. А. С. Суборина Цѣна 30 коп. To zbirko epičnih narodnih pesnij ruskih priporočamo vsem prijateljem narodnega pesništva slovenskega.

Hrvatsko gledališče v Spletu je bilo 6. maja z veliko svečanostjo otvorjeno. Temelj je bil položen 4. aprila 1890. Prostora ima za 1100 gledalcev. Stroški, ki znašajo okolo 300.000 gld. so se pokrili večinoma z zadovoljnimi doneski.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Letnik III. Sešitek 2. Vsebina: J. Pečnik, Najnovejše izkopine z gore pri Šmarji. — S. Rutar, Nemško-slovenska starinoslovska terminologija. — J. Scheinigg, Slovenska osebna imena v starih listinah. (Dalje.) — A. Koblar, Donese k zgodovini pošte na Kranjskem. — A. Koblar, Drobtinice iz furlanskih arhivov. (Dalje.) — S. Robič, Kranjski mahovi. (Dalje.) — Mali zapiski. Opozarjamo vse prijatelje domače zgodovine na ta jedini slovenski znanstveni časopis in želimo mu izdatne duševne in gnotne podpore, da bode mogel dosegati stavljeno si lepo nalogo, namreč pospeševati domovino-znanstvo vseh slovenskih dežel.

Listnica.

Veran. Na brezimne spise se ne moremo ozirati in tudi Vaši „tehtni vzroki“ ne morejo veljati, ker uredništvo mora poznati svoje sotrudnike, — imena pa itak ostanejo tajna.

Rakičan. „Kako so prišli na boben“ premalo dejanja, nikacega značaja, snov stara. — Jezik in oblika bi obveljala; poskusite morda kaj družega!

Jaroslav. „Kovač“, „molitev“, „na straži“ i. dr. — vse nerabno. Res škoda Vaše zmožnosti, da tratite čas s tacimi neslanostimi, ko vendar lahko kaj dobrega ustvarite, ako le hočete, kar ste uže često pokazali. Brez zamere!

Predislav.

„Roj dijakov se iz šole vije
Vgleda sina Vrtnik kliče, vpije,
Zove Stanka na vse glase
Kaže v roki kos klobase.“ —
Dober tek in Bog Vam „žegnaj“!

Črtomir II. — „Ljubezen“
brrrr!

Cvetnič Slavoj. — „Ločitev“, „Življenje“, „Pokop“, „Miruj!“ — Zadnje Vas prosimo tudi mi!

— — — t. Žal, predolgo! Glede Vaše bojazni Vas pa uverjamo, da je brez povoda. Sicer se priporočamo za kaj krajšega!

Tone L—ov. — Naš list ni „Kikeriki“!

Vse c. naročnike in naročnice opozarjamo, da pravočasno naznanijo eventuelno premeno svojega bivališča za časa počitnic!

H kratu naznanjamo vsem onim, ki so z naročnino še vedno na dolgu, da se jim bo z II. polletjem list vstavil.

Izjava. Zaradi sedanjih razmer mej slovanskim velikošolstvom, objavimo program pozneje o primernem času. Toliko v naznailo in pojasnilo.

Upravni krog „Vesne“.

„VESNA“ izhaja po jedenkrat na mesec na celi poli ter stane za vse leto gld. 1:50
Rokopise in dopise sprejema: Uredništvo „Vesne“ na Dunaji, Wien, VIII., Lange Gasse, 48; naročnino Dragotin Hribar v Celji, Graška cesta, 1.